

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
ul. Kopernika 1, 65-063 Zielona Góra
tel./fax (68) 3253745, 324 74 11, 324 73 90
www.lwkz.pl, sekretariat.zgora@lwkz.pl

ZN.5142.38.2023[mWsc-2]

Zielona Góra

20 -06- 2023

Urząd Miasta i Gminy Wschowa

2023-06-23, 10050/2023

196947

✓ **Gmina Wschowa**
ul. Rynek 1
67-400 Wschowa

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 6 ust. 1 p. 1 lit. b, art. 7 p. 1 i art. 36 ust. 1 p. 11 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840) oraz § 18 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 81), a także z art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20.02.2023 r. Gminy Wschowa

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia

na podejmowanie działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru – zespołu urbanistycznego miasta Wschowa (nr rejestru zabytków 134 i 2181) obejmujących przeprowadzenie prac konserwatorskich przy historycznym napisie na fasadzie budynku przy **ul. Niepodległości 28** we **Wschowie**, w zakresie:

- usunięcia wtórnych elementów;
- usunięcia wtórnych nawarstwień tynkarskich;
- doczyszczenia powierzchni boni z wtórnego przemalowania i zanieczyszczeń;
- iniekcyjnego wypełnienia pustej pod warstwą tynku i podklejenia;
- zamurowania otworu wentylacyjnego;
- uzupełnienia ubytków warstwy tynkarskiej;
- wykonania rekonstrukcji i uzupełnień malarskich metodą punktowania;

Przed przystąpieniem do rekonstrukcji i uzupełnień malarskich należy przedstawić do akceptacji LWKZ próby rekonstrukcji i uzupełnień.

- wzmocnienia strukturalnego powierzchni.

Prace zostaną przeprowadzone zgodnie z załączonym programem opracowanym przez mgr Marcina Pechacza.

Termin ważności pozwolenia – 31 grudnia 2027 roku.

Pozwolenia udziela się pod warunkiem spełnienia obowiązków polegających na:

- kierowaniu pracami konserwatorskimi albo samodzielnego wykonywania ww. badań przez osobę spełniającą odpowiednio wymagania, o których mowa w art. 37a ust. 1 i 2, art. 37b ust. 1 i 3, art. 37d ust. 1 albo art. 37e ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- przekazanie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia inwestycji, a w toku inwestycji, na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa powyżej: danych ww. osobowych - imię, nazwisko, adres oraz dokumentów, o których mowa w art. 37 cyt. ustawy, potwierdzających spełnianie wymagań określonych w art. 37 ustawy,
- zgłoszeniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków odkrycia warstw lub elementów historycznych w celu ustalenia dalszego postępowania konserwatorskiego,
- niezwłocznym zawiadomieniu o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac,
- prowadzeniu dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu badań oraz opracowania wyników tych badań, w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć, i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych badań,
- dokonywania odbioru końcowego wykonanych badań z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- przekazaniu ww. dokumentów i zawiadomień pisemnie lub drogą elektroniczną na adres podany w nagłówku.
- spełnienia warunku zawartego w sentencji decyzji.

uzasadnienie

Do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Zielonej Górze wpłynął wniosek Gminy Wschowa w sprawie wydania pozwolenia na przeprowadzenie prac konserwatorskich przy historycznym napisie na fasadzie budynku przy ul. Niepodległości 28 we Wschowie. Do wniosku dołączono wymagane dokumenty, w tym program prac.

Kompetencje Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do rozpatrywania sprawy wynikają z faktu, że budynek przy ul. Niepodległości 28 zlokalizowany jest na terenie zespołu urbanistyczno-krajobrazowego miasta Wschowa wpisanego do rejestru zabytków pod nr 134 decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków z dnia 28.08.1958 r. oraz pod nr 2181 decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków z dnia 28.01.1975 r. Wpisany do rejestru zabytków układ urbanistyczny stanowi obiekt zabytkowy chroniony w myśl art. 6 pkt. 1 lit. b oraz art. 7 pkt. 1 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 36 ust. 1 p. 11 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, podejmowanie działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Budynek przy ul. Niepodległości 28 wzniesiony został w końcu XIX lub na początku XX wieku. Jest to trzykondygnacyjna kamienica zlokalizowana w zwartej zabudowie jednej

z głównych ulic Wschowy. Fasada budynku posiada doskonale zachowany wystrój elewacji, a w górnej partii parteru widoczny jest malowany szyld w języku niemieckim reklamujący zakład fryzjerski. Historyczna malatura szyldu jest dobrze zachowana, a ze względu na jej dekoracyjną formę słuszne jest jej wyeksponowanie.

Po analizie załączonego programu prac stwierdzono, że nie ma przeciwwskazań konserwatorskich do jego realizacji. Ze względu na ciążący na organie ochrony zabytków obowiązek zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, wynikający z art. 4 pkt 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadzono dodatkowe warunki odnoszące się do prac konserwatorskich.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 36 ust. 1 p. 3 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami należało orzec jak w sentencji. zgodnie z przedłożonym programem prac.

p o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania. (art. 127a. § 1. art. 130 § 4 Kpa).

z up. Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków
Kamila Domagalska
mgr Kamila Domagalska
Zastępca Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

√ Otrzymują:

1. Gmina Wschowa, ul. Rynek 1, 67-400 Wschowa
  2. Wspólnota Mieszkaniowa reprezentowana przez zarządcę nieruchomości Spółkę Komunalną Wschowa sp. z o.o., ul. Daszyńskiego 10, 67-400 Wschowa a/a(1956)
- opracował: E.Górowska 20.06.2023 r.

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
w ZIELONEJ GÓRZE
65-063 Zielona Góra, ul. Kopernika 1
tel. 68 324 73 90, 68 324 74 11
tel./fax 68 325 37 45

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

W ZAKRESIE MALOWANEGO NA ELEWACJI BUDYNKU SZYLDU
NA KAMIENICY PRZY UL. NIEPODLEGŁOŚCI 28 WE WSCHOWIE

Program prac i dokumentację fotograficzną wykonał:

mgr Marcin Pechacz

dyplomowany konserwator dzieł sztuki dyplom UMK nr 1400/107331/2007

Wschowa 2022

KONSERWACJA ZABYTKÓW

Marcin Pechacz

67-400 Wschowa pl. Kosynierów 1/2
tel. 693617720 mail:marcin.pechacz@gmail.com
NIP 9291716422 REGON 081048720

Rozpoznanie obiektu.

Kamienica wzniesiona została w końcu XIXw. lub w początku XXw. w stylu neoklasycyzmu. Budynek jest zlokalizowany na obszarze objętym ochroną konserwatorską, wyznaczonym w decyzji o wpisie do rejestru zabytków zespołu urbanistyczno-krajobrazowego miasta Wschowy (nr rejestru zabytków 134 i 2181). Będący przedmiotem niniejszego opracowania szyld został namalowany w latach 30. XXw. na najwyższym pasie boniowania parteru i wiąże się z funkcjonującym tu do 1945r. zakładem fryzjerskim.

Stan zachowania.

Historyczna malatura szyldu zachowana jest w dość dobrym stanie, obecnie pozostaje w dużej części odsłonięta spod wtórnego przemalowania oraz wtórnej obrzutki mineralnej, które ulegają stopniowej destrukcji wietrzeniowej (fotografia: 1). Samo opracowanie malarskie zachowało czytelność a obserwowane powierzchniowe wietrzenie i wymywanie malatury nie jest znaczące. W trzech punktach opracowanie jest uszkodzone poprzez współcześnie wykonane przebicia z wiązkami elektrycznymi (fot.: 4). Miejscowo również wtórnie wyprowadzona poprzez elewację wentylacja jest niszczącą ingerencją w powierzchnię opracowania (fot.: 3). Mocowania skrzynki z numerem domu, tabliczki znamionowej i pomniejszych kołkowań także stanowią punktowe ingerencje niszczące opracowanie (fot.: 2 i 3). Część opracowania pozostaje pod przykryciem wtórnego przemalowania i cienkowarstwowej obrzutki tynkarskiej, biorąc pod uwagę stan odsłoniętych obecnie powierzchni należy zakładać podobny stan zachowania w tych partiach.

Cele i założenia prac konserwatorsko-restauratorskich.

Planowane prace konserwatorskie mają na celu zachowanie historycznego malowania boni z szyldem, poprzez jego pełne odsłonięcie i renowację. Rozważyć należy przyszłe odsłonięcie spod wtórnych opracowań malatury całej elewacji do warstwy chronologicznej odpowiadającej malowaniu z szyldem (fot.: 7) i poddaniu również tych partii renowacji dającej spójność wystroju budynku.

Program prac konserwatorskich.

Opracowanie zakłada przede wszystkim prace w obszarze pasa boni z malowanym szyldem, jednak opcjonalnie wskazane jest jednoczesne wykonanie rozpoznania konserwatorskiego opracowania malarskiego pozostałych partii elewacji a przynajmniej strefy parteru.

1. Dokumentacja fotograficzna obiektu przed rozpoczęciem prac z kontynuacją w trakcie ich przebiegu.
2. Usunięcie wtórnych elementów ingerujących w pas opracowania boni z szyldem (instalacji elektrycznych, kołkowań, tabliczki). Wskazane jest obniżenie mocowania skrzynki z numerem budynku, tak by nie zachodziła ona na pas z szyldem.
3. Usunięcie wtórnych nawarstwień w postaci obrutki cienkowarstwowej ręcznie, z użyciem narzędzi konserwatorskich, zachowując ostrożność by nie naruszyć warstwy historycznej, poddawanej konserwacji. Opcjonalne wykonanie konserwatorskich odkrywek powierzchniowych na pozostałych partiach elewacji należy wykonać w tożsamy sposób.
4. Doczyszczanie powierzchni z warstwy wtórnego przemalowania i powierzchniowych zanieczyszczeń za pomocą sztyftów z włókna szklanego i/lub sprężonej pary wodnej. Zabiegi te należy poprzedzić wykonaniem prób warunkujących dobraniem odpowiednich metod ich przeprowadzenie.
5. Iniekcyjne wypełnienie ewentualnych pustek pod warstwą tynkarską i jej podklejenie. Zabieg należy wykonać stosując dedykowaną do takich prac konserwatorskich zaprawę wapienną o niskim lub zerowym skurczu wiązania (np. PLM, Ledan TC1 Plus lub równoważną).
6. Wykonanie zamurowania (przynajmniej częściowego w górnej partii) otworu wentylacyjnego z użyciem cegły pełnej i spoiny opartej na zaprawie wapienno-trasowej.
7. Wykonanie uzupełnień ubytków warstwy tynkarskiej z zastosowaniem zaprawy wapienno-trasowej o gradacji kruszywa odpowiadającej oryginałowi, z powtórzeniem jego faktury powierzchni.
8. Wykonanie rekonstrukcji i uzupełnień malarskich metodą punktowania (w miejscach uzupełnień tynków na podmalowaniu lawunkiem). Do malowania należy użyć farb krzemianowych (np. produkcji Keim lub innych równoważnych). Kolorystykę farb należy lokalnie dobrać do oryginału.

9. Wzmocnienie strukturalne, zapobiegające pudrowaniu się powierzchni poprzez nasycenie wzmacniającym preparatem krzemianowym (np. wstępnie KSE 100 i zasadniczo KSE 300 prod. Remmers lub równoważnie).
10. Dokumentacja fotograficzna i opisowa po zakończeniu prac.

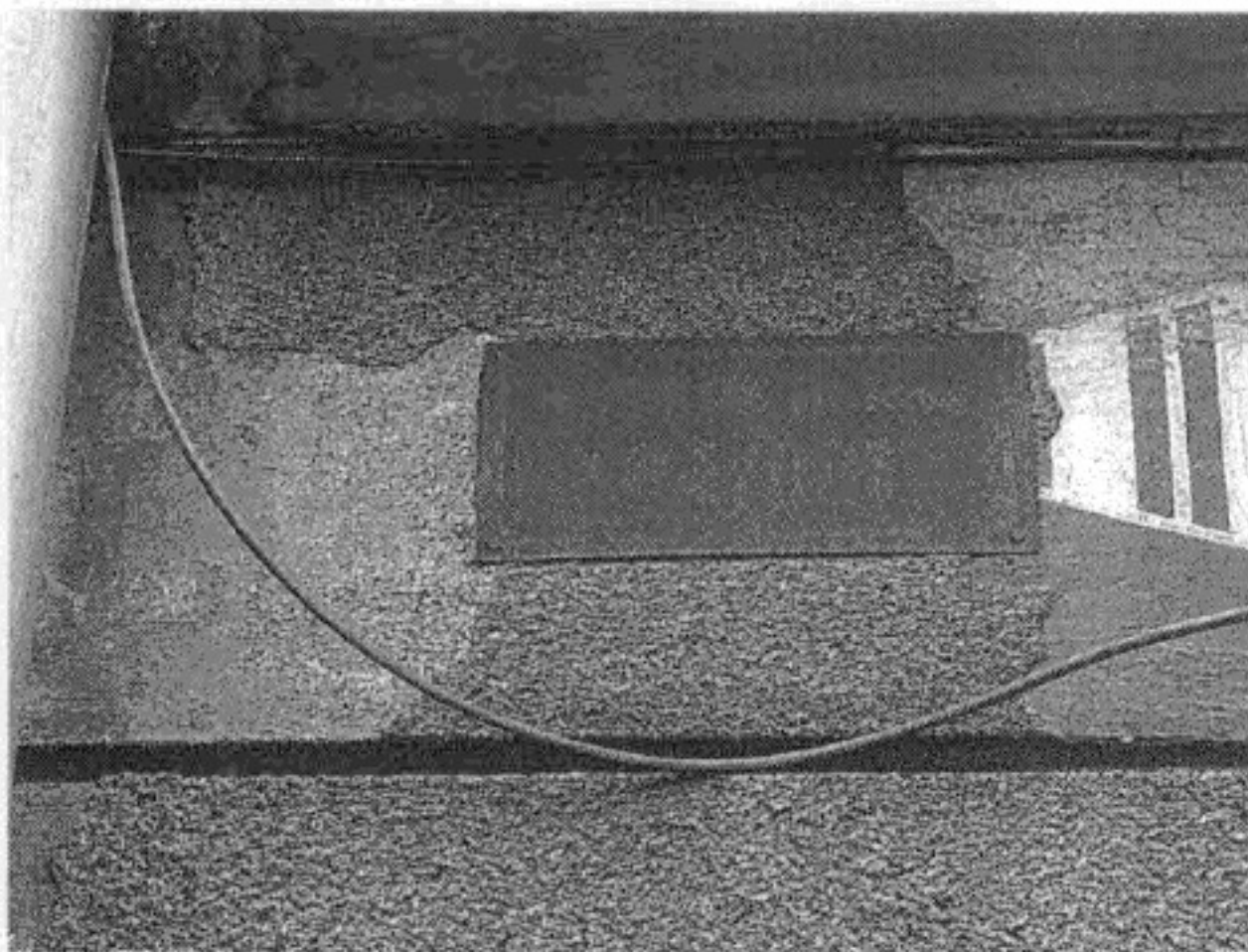
Marcin Pechacz
 KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI

dyplom nr: 14007107331/2007

Dokumentacja fotograficzna.

fot. 1: pas boni z malowanym sztyldem na elewacji kamienicy, stan obecny

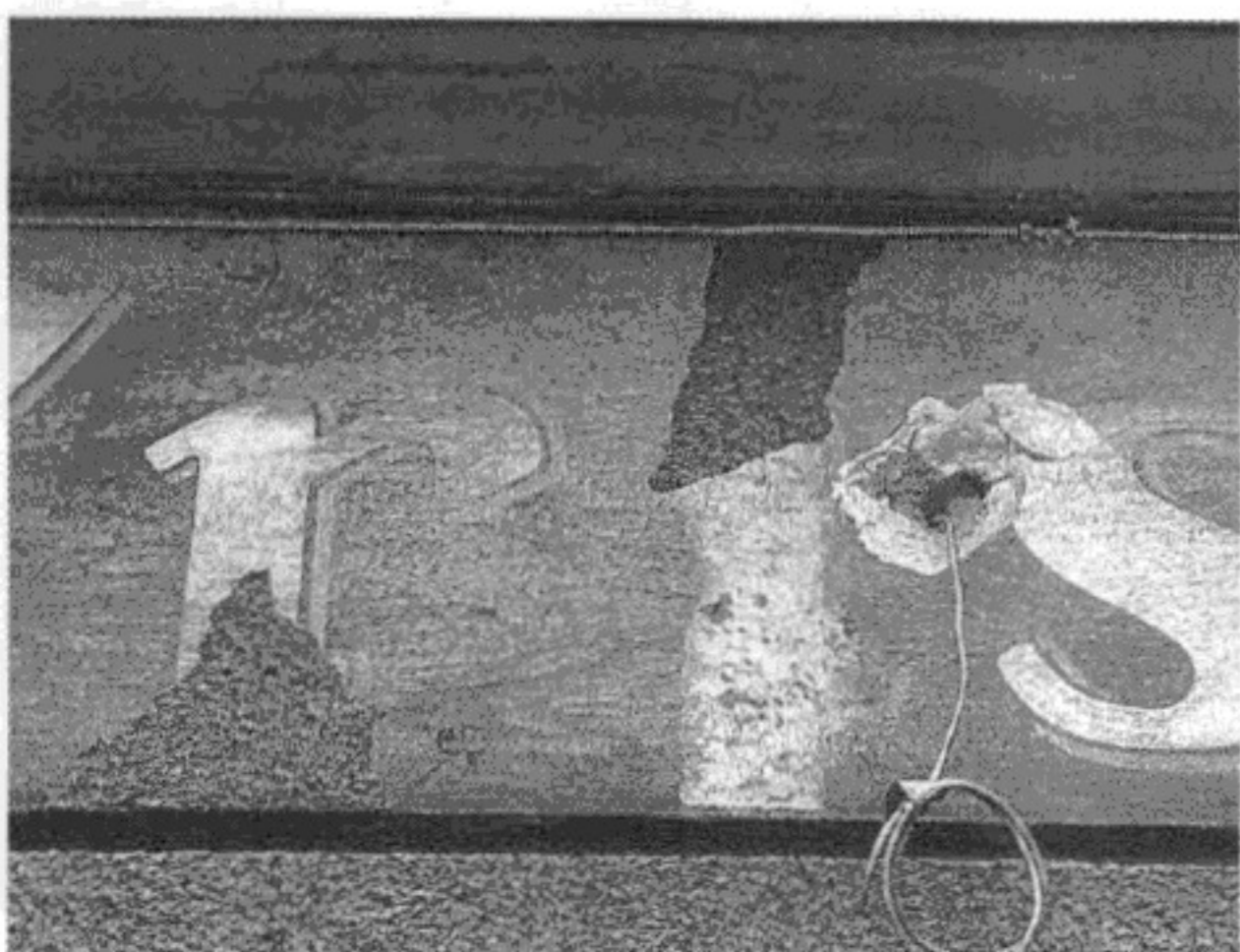

fot. 2: nieaktualna, współczesna tabliczka i fragment przykryty wtórną obrzutką i malaturą

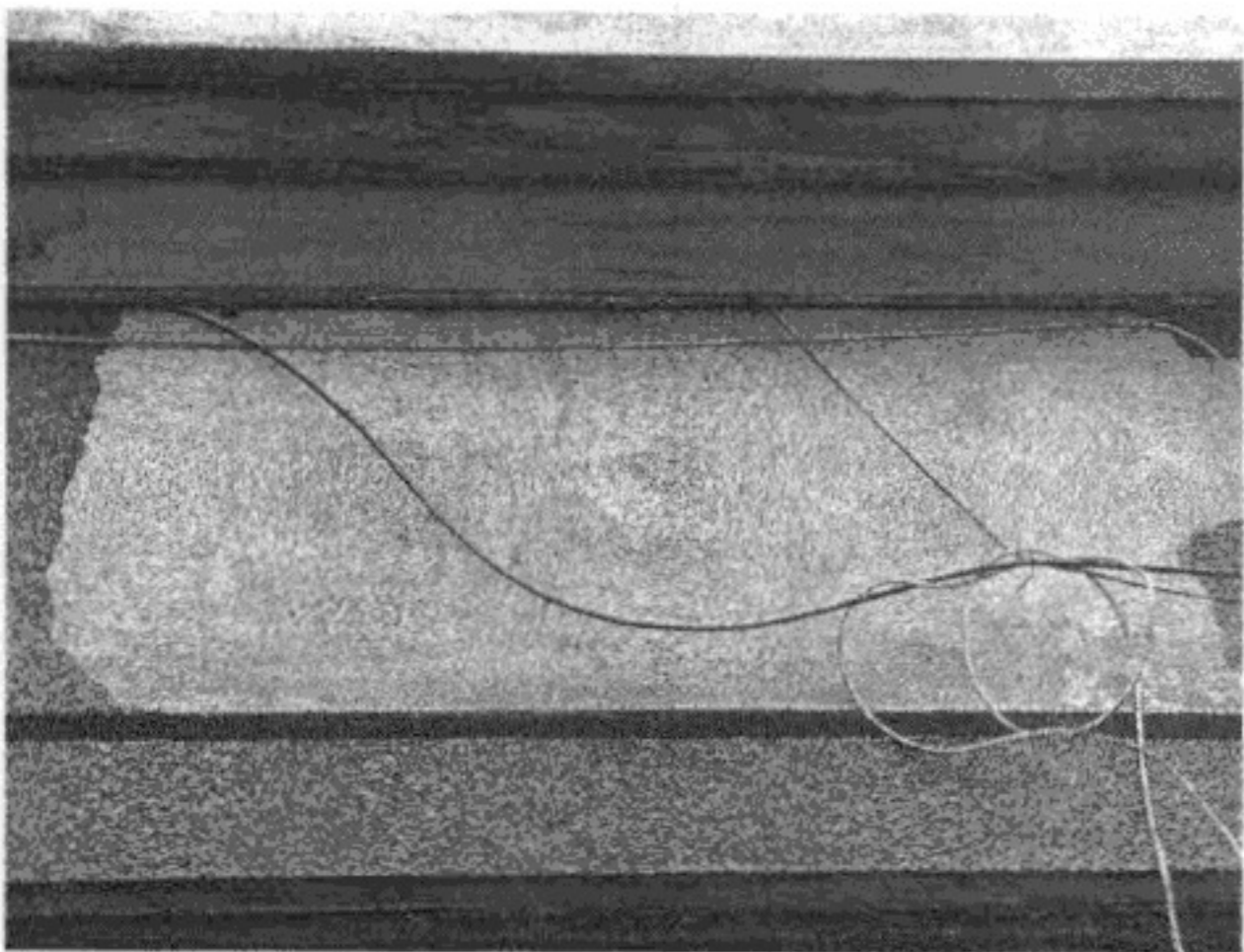

fot. 3: Wtórny otwór wentylacyjny, zachodzący na detal sztyldu i skrzynka z numerem budynku

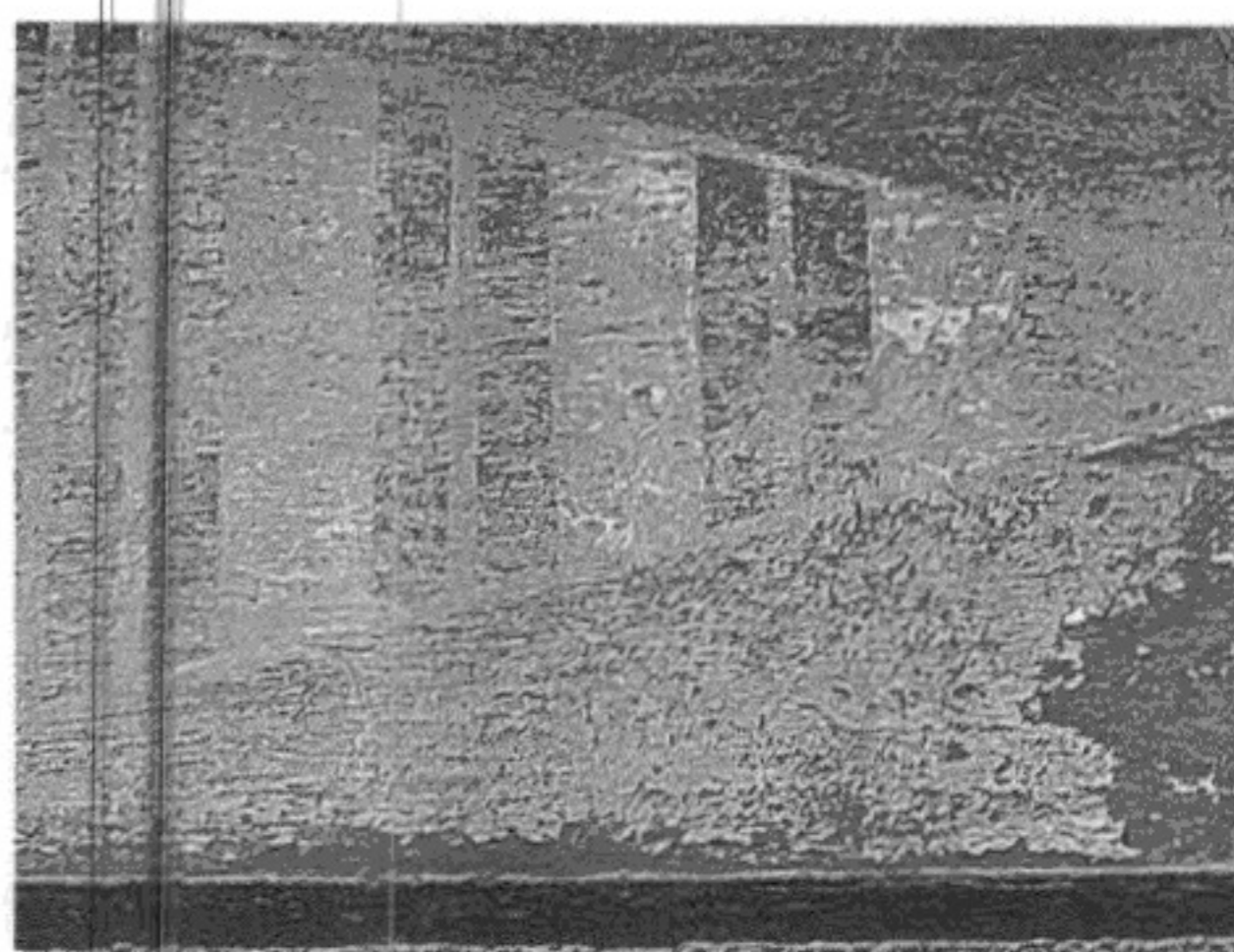

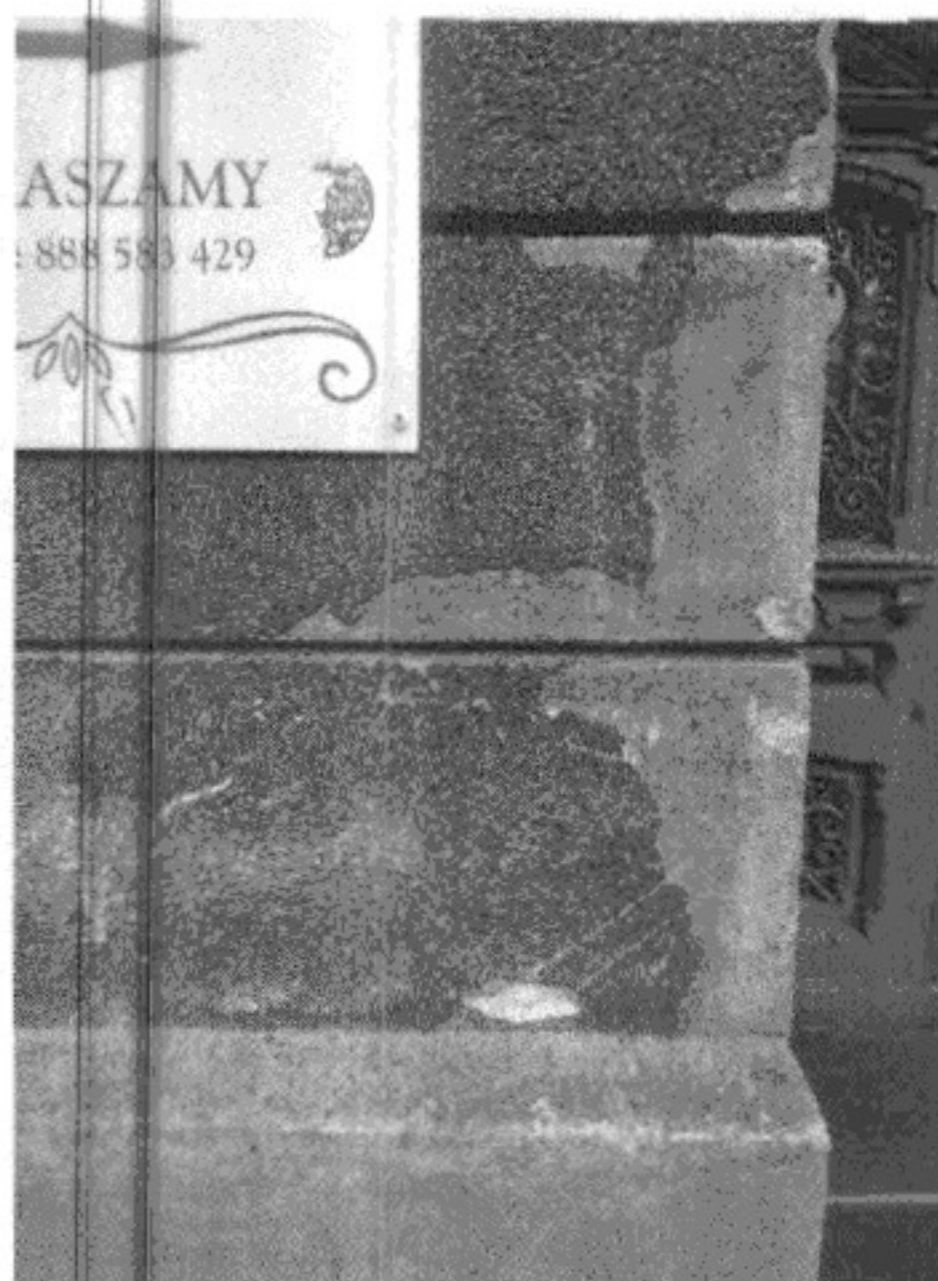
fot. 4: jeden z trzech otworów przebitych dla wyprowadzenia na elewację instalacji elektrycznej i związane z tym zniszczenia

fot. 6: okablowania na elewacji, które należy usunąć podczas prac oraz fragment pasa boni z szyldem o opracowaniu przykrytym całkowicie wtórną malaturą (ponad wejściem do budynku)

fot. 5: detal malarski szyldu, widoczny pod częściowo zachowanym, wtórnym przemalowaniem

fot. 7: widoczne w strefie parteru w miejscach destrukcji wtórnej obrzutki wtórne malatury oraz malatura odpowiadająca kolorystycznie pasowi boni z szyldem; warstwa wymagająca rozpoznania konserwatorskiego

**WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW**
w ZIELONEJ GÓRZE
65-063 Zielona Góra, ul. Kopernika 1
tel. 68 324 73 90, 68 324 74 11
tel./fax 68 325 37 45

Część A

Marcin Pechacz
(podpis posiadacza dyplomu)

Nr dyplomu 1400/107331/2007

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Wydział Sztuk Pięknych
(nazwa jednostki organizacyjnej uczelni)

DYPLOM

Pan(i) *Marcin Pechacz*
(imię/imiiona i nazwisko)

urodzony(a) dnia *21 maja 1979* r.
w *Zielonej Górze*

odbył(a) studia na kierunku *konserwacja i restauracja dzieł sztuki*

w zakresie *konserwacji i restauracji rzeźby kamiennej
i elementów architektonicznych*

z wynikiem *dobrym*

i uzyskał(a) w dniu *10 maja 2007* r.

tytuł zawodowy *magistra sztuki*

Dziekan lub kierownik
jednostki organizacyjnej

dr hab. Piotr Kugowski, prof. UMK
Piotr Kugowski
(pieczęć imienna i podpis)

Rektor
[Signature]
(pieczęć imienna i podpis)

Toruń
(miejscowość)

mp.

dnia *10 maja 2007* r.

Wojciech Bogdan z wydziału
[Signature]

Oświadczenie o dysponowaniu pełnią uprawnień związanych z
zawodem konserwatora dzieł sztuki i doświadczeniu zawodowym.

Oświadczam, że posiadam dyplom mgr. sztuki uzyskany na kierunku *konserwacja i restauracja dzieł sztuki w zakresie konserwacji i restauracji rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych* o numerze 1400/107331/2007 wydany dnia 10.05.2007 na Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Po uzyskaniu dyplomu odbyłem staż konserwatorski w firmie Konserwacja Zabytków Piotr Niemcewicz w okresie 01.08.2007-30.09.2008 i od powyższej daty pozostaję czynny w zawodzie. Tym samym posiadam pełne uprawnienia do wykonywania zawodu konserwatora dzieł sztuki, przewidziane prawem (zgodnie z art. 37a ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami) i niezbędne doświadczenie zawodowe.

Marcin Pechacz

